

Szerkesztői szállítás

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.

Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Kolozsvár, nov. 16. 1871.

(L—t.) A pártüzelmek sok mindent megengedhetnek maguknak s ténylegesen meg is engednek, de azt hisszük egyik párt sincs arra följogosítva, hogy a haza jóllétének örve alatt magának a hazának létezését vesse kockára.

Vitatkozhatunk a belügyi reformkérdések fölött s kisebb nagyobb mérvű radicalismust láthatunk indokoltnak egyik, másik ügyre nézve, a jelen pillanatban és constellatiók között. Éles harcra kelhetünk a szakügyek felfogásában; pénzügyi, gazdasági, közigazgatási, nevelésügyi állapotaink rendezését így, vagy úgy tarthatjuk jobbnak — s ezek megvitatásában a pártok kölcsönösen argumentálhatnak, capacitálhatnak s e közben a legerősebb fegyverekhez nyulhatnak.

Sőt tovább megyünk, s bár meddő és üres meg időfecsérlő kérdésnek tekintjük részünkről, de föltétlenül nem tudjuk elítélni azok eljárását sem, kik a megoldott közjogi vitát elevenítik föl mindegyre és újra meg újra. Nevetségesnek tekinthetjük, ha akadnak olyanok, kik ma is, a bevégzett tényekkel szemben is, alkalom- és időszerűnek tekintik, gyakorlati politikus-létük vitatása daczára, a fölött elmélkedni, hogy miként lehetett volna a közjogi kiegyezést másként eszközölni és a feltevések színes szappanbuborékainak eregetésében lelik gyönyörűségüket. Üres játéknak tartjuk, mondjuk, ez eljárást, de pártszempontból érteni tudjuk, mert ismerjük népünket s tudjuk róla, hogy a mundus vult decipi elvének híve s az ősi jogok és a magyar dicsőség frázisai által egész kedvteléssel szeret elámitatni. A párt tehát, mely a nemzet gyöngye oldalát használja föl saját érdekében s kiaknázza előítéleteinket, a férfias meggyőződés nevezetére ugyan igényt nem tarthat, de az önzés általános érvényű szabályainak hódolva: a politikai élet szokott fegyvereit használta, s ha jobbakkal nem rendelkezett: ki vehetné neki rossz neven, hogy a „szükség törvényt ront” elvét követve, ösztönszerűleg oly expedienshez folyamodott, melyet bámulni ugyan nem, de érteni tudunk.

Azon sem ütközünk meg, ha némelyek egyes jogi kérdésekben a már meghozott törvények czélszerűtlen voltát vitatják s a capacitatio eszközei által előkészítik a talajt, melyen az illető törvények megváltoztatására lehet kilátásuk, sőt bár döntő argumentumai el nem fogadhatjuk, de az illetők gondolkozási képességének tekintetéből átértjük azt az eljárást is, melylyel némelyek megdönthetetlen bizonyítékot vélnek egyes jogi kérdések mellett, vagy ellen szolgáltatni abban, ha annak helyes vagy helytelen eldöntését attól feltételezik, hogy Bach és korának törvényei ellene vagy mellette szólottak-e?

Ellenzékünk mindezekhez eléggé hoz-

zászoktatott bennünket, s kivált miután látjuk, hogy ez az egyetlen tér, melyen sikerre számot tarthat, miután az emberek kilencztizede a komolyabb gondolkodásra képtelen, vagy rest: nem vehetjük rossz néven ellenzékünknek, hogy ezen a téren mozog kiváló előszeretettel, mely egyedül teremhet számára (gyorsan hervadó) babérokat.

Szóval, mi a pártviták terét a legszélesebbre véljük terjeszthetni s bármely szabados eszköz fölhasználását indokolva látjuk ama küzdelemben, mely az alkotmány biztos alapján mozogván, eredményében csak azt idézheti elő, hogy egyik vagy másik nézet hívei jussanak többségre, vagy maradjanak meg a kormányrúdon. Mert bár a kormányváltozást károsnak, időpazarlásnak tekintünk, de magát az alkotmányt nem látnók veszélyeztetve általa.

Sajnos azonban, hogy a mi tisztelt ellenzékünk, illetőleg közlönyei nem maradnak meg a pártküzdelem e határai között, hanem sokszor akármely eszközt jónak tartanak a mai többség megbuktatására, nem gondolva meg, hogy az által nem csak a pártot, hanem magát az alkotmányt támadják meg s azt az alapot ütik ki saját lábaik alól is, melyen a constitutionalis élet egyedül állhat meg.

Ily veszélyt rejt magában a gyanúsítások amaz özöne, melylyel a többség jóakarata, hazafisága tétetik kérdésessé s ez által nem csak a mai, hanem egyáltalán minden kormány iránt bizalmatlanság magvai hintetnek el. Ugyanily eredményekre vezet a tullicizált ígéretek tétele, az adózás, katonaszolgáltatások terén s a nemzetiségekkel szemben oly kilátások nyitattván, melyek semminemű többség által be nem válthatók a szervezett államélet határain belül.

De mindezeknél keserűbb gyümölcsök magvait hintetnek azok, kik a polgároknak hitét a birodalmak alapja: az igazságszolgáltatás iránt ingatják meg. Az államélet legerősebb összekötő kapcsa a tulajdon fogalmát vesztegeti, a törvénykezést támadja meg; ki a bírósági ítéletek hatályát vonja kétségbe s az ellen bujtogat: magának az alkotmánynak gyökerére vetette fejszéjét!

Real, vagy personal unio; dualismus, vagy foederalismus; liberalismus, vagy conservativismus megannyi lehető formái államéletünknek s a válatkozó viszonyok szerint egyik vagy másik birhat értékkel, jogosultsággal s ideig-óráig meggyőződés szerint védhetők, avagy támadhatók meg, a nélkül azonban, hogy bármelyik irány uralomra jutása lehetlenné tenné az állam fönmaradását. De a jogszolgáltatásba vetett hit, a független bíróságok ítéletének érvénye, megtámadhatlan szentsége elengedhetlen feltétele az államélet bármely formájának, mely nélkül az állam existenciája van lehetlenné téve.

Sajnos, hogy ellenzékünk lapjai ezt nem tudják, vagy nem akarják belátni. Hogy az „Ellenőr”, e botrányokból élő lap, rendszeresen vét ez ellen — nem csodáljuk; hogy a „Magyar Polgár”, amának főkéntézet, készségesen követi a mester példáját: több mint természetes; de hogy a „Hon”, a „kormányképes” balközép hivatalos organuma, mely teszem kötelességének tartja Kossuth legújabb levelének balnézetei ellen is fölszólalni, ismét és ismét visszatéved e veszélyes útra: ez már méltó csodálatot kelthet, minden gondolkodóban.

Olvásóink emlékezhettek a kövesdi hírhedt tétt ügyre; két kolozsvári távirat lármázta föl a világot egy kidobott szóval: megint egy Tófalú! A világ szerintén a lármát, folytatta a kiabálást, míg az érdeklött fél a legfőbb bírósági ítéletet producálván a „Hon” szerkesztősége előtt: ez kénytelen volt elismerni, hogy a láрма vak és alaptalan volt s vádját visszavonta. A „Hon” tehát saját jobb meggyőződése alapján ténylegesen megmutatta, hogy nem tartja magát negyedik törvénykezési forumnak, mely hivatva volna a három bíróság ítéletének felülvizsgálására.

Elkövetkezik azonban a fehérvári követválasztás, hol az ellenzék köztudományság a román választókra számított — s egyszerre csak föllevenedik a „M. Polgár” hasábjain a kövesdi ügy; a hármass bírósági ítélet igazságtalannak declaráltatik a vesztes fél készpénzül elfogadott felfolyamodása alapján; kimondatik, hogy a három forum összes bírái hamisan ítélték s a 15—20 törvénybíró felett a „Magyar Polgár” valamelyikpölyhös szakállu portentuma törvényt lát, mert ő az, ki mindeneget legbölcsebben tud; kinek szívében egyedül lakozik igazságszeretlet; ki egy-maga az önzetlen törvénytudó és elfogulatlan bíró, a rendes bírák pedig megvannak vesztegetve, vagy félemlítve. Szóval a „Magyar Polgár” a legfőbb Cassations-Hof szerepét játssza.

De ezen, ismervén a viszonyokat, a cur és quando-t, nem csodálkozunk. Igen azonban a „Hon” eljárásán, mely egyszer a törvényes ítélet által megczáfoltatva, bevallja tévedését, másszor meg feleli önczáfolatát s elindul a „M. P.” után megint arra az útra, melyről önmaga tért vissza.

Mi a dolog meritumába nem bocsátkozunk, mert ép oly kevésse tartjuk magunkat illetékes legfőbb ítélőszéknek, mint nem a „Polgár”-t vagy „Hon”-t. Nem a telepítvényesek kérdésébe, mely amugy is legközelebb törvény által döntetk el, s melynél a jogi szempont mellett a politikai tekintet is latba vetendő — csak rá akartunk mutatni a nagy veszélyre, mely felé azok sietnek, kik a törvénykezés hitelét, értékét ingatják meg alapjában s evel magának az államnak lételetét kockáztatják, — s miért? pusztán pártérdekért...

Egy kis gondolkozási anyagul ez eset is szolgálhat az illetőknek.

Pest, 1871 nov. 14.

(A.) Az Andrássy-kormány tegnap befejezte pályafutását. A volt miniszterelnök tegnapelőtt este von búcsút ama párttól, mely öt éven át búban és örömben köréje csoportosult s tegnap reggel az ország leghőbb szízenesekiváraitól kísérvé utazott Bécsbe, hogy új államását átvegye. Lónyai Menyhért az új miniszterelnök félnapig megelőzte őt s a holnap hivatlos lap közlendi azon királyi kéziratokat, melyek a válság befejeztére vonatkoznak. A régi elnök lemondása folytán az összes ministerium ő felsége elé terjeszté lemondását, melyek azonban a király elfogadni nem fog. Mint értesülünk ő felsége határozottan kikötötte magának, hogy Lónyai a jelen cabinetben változtatásokat ne tegyen, hanem a mostani kormányférfiak segélyével vezesse az ország ügyeit. A Deákpart többsége ugyanezt akarja s így Lónyai egyelőre csak a miniszterelnök kétségét, viendi külön tárczát pedig nem vállal. Azonban általános a meggyőződés, hogy ezen állapot csak ideiglenes jellemmel bír s a budgetviták betegeztével lényeges személyváltoztatások fognak a ministeriumban történni. A kinevezési okmányokat a holnap hivatlos

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetési s hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Egyszer hasáborított garmond sor ára 6 „. Jeleget minden hirdetés után 30 „. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. Haasensteint és Voglerlér (Neue Markt 11.). Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-tér 9. szám emelet.)

lapok hozandják. A kormány új erőt nyerend Hollán Ernő ezredesben, ki honvédelmi ministerré fog kinevezettni.

Mint beszélük Andrássy grófnak már Bécsbe menése első pillanatában differenciái vannak Kellersperg báróval, az in spe osztrák miniszterelnökkel. A báró utólagos úgy látszik nem sokat tanult a legközelebb lefolyt osztrák alkotmányválságból s az ügyeket mostan is úgy akarja vezetni, mint elődei, kik Ausztria népeinek belső nyugalmát jó hosszú időre elűzték. Andrássy gróf azon tudatban, miszerint jó külpolitikát csak olyan állam üzheth, melynek belügyei rendben vannak, alkotmányos alapon akarná legalább azon népeket kibékiteni, kik nem államjogi különállást, hanem tartományi autonómiájak kiterjesztését sürgetik. Ide tartoznak mindennek előtt a lengyelek, de Kellersperg ur még ezek egészen jogosult óhajait sem akarja tekintetbe venni. Andrássy határozottan ellenzi a szűkkeblű politikát s ha Kellersperg ur a józan ész szavaira hallgatni nem akarja, úgy az új külügyminiszternek bizonyára lesz elég erélye, miszerint ő felségét arra bírja, hogy Kellersperg báró programjától szentesítést megtagadjon, s őt osztrák miniszterelnökké ki ne nevezze. A vitapontok részleteiről még nincsenek tudósításaink.

Kolozsvár város képviselő közönségének folyó november hó 13-án tartott közgyűlése.

(Vége.)

Brencsán János serház-utczai háztulajdonos a hidkapun kívüli malomkertre szolgáló ablaknyitást a tanács tagadó határozata ellenében folyamodván, a képviselőt erőlyes rendszabályokat rendelt el kérelmes azon tétellel szemben, mely szerint a tilalom daczára nem csak fenuforgó ablakait még előbb már meg is nyitotta, hanem háza erőszesepegségét is a város telkére kiljebb rugtatja; általán pedig kimondatott, hogy a kérdéses telekről semmi nemű szolgálat (servitus) meg nem lesz tűrhető.

A közönség házi, városgazdai, árvai és szegényintézetek pénztárainak keblbi számvevővel f. évi július havában tanácsilag eszközöltetett általános vizsgálattól bejelentett eredményt, mely szerint az összes pénztárak teljes rendben voltak — a közgyűlés tudásul vette.

A sétatéri-egyletnek a sétatér jövedelmei kezeléséről 1868. novembertől mult év végéig terjedő számadását, keblbilleg megvizsgálva és pontosnak találva, a tanács bemutatta. Ezen tudásul vette számadásból kitűnik, hogy a sétatér jövedelme a három év alatt 1586 frt 2 kr. s kiadása 1504 frt 79 kr. volt. Intézkedett egyszersmind a közgyűlés, hogy a sétatér hosszában készült vízvezetéknek, még kifizetetlen levő költsége a már most felesleges vízfordó szekerek eladásából s meny nyire így sem telnék, a házi pénztárból legyen törlesztve.

A katonai laktanyák f. é. novemb. 1-től egy évre szükségelt 85 rövid öl tűzfő pótléka, öltől 10 frt. 50 kr.-jával, 13 mázsa mécsolaja, 34 frt. 90 kr.-jával s 3000 részlet szalmája, részletétől 6 1/2 kr.-jával az előre megtartott árlejtés eredményeül megszavaztatott.

Helfi Adolf belközéputczai háza elé egy kioszk felállithatását kérelmezvén, a szépitési szabizottmánytól véleményeztet engedély, bármikori elszedethetés, a vámbérlővel kiegyezés s 10 frt. évdij feltételeihez kötve, nem talált helyeslésre, hanem azon köztekintetből, hogy a tervezett kioszk nem térbellyre, mint a főteren már fennállók, hanem utczában s a járdán túl készülendvén, a közlekedést szükítné — a kívánat megtagadva lön.

Küküllőmegye pártolás végett megküldött felirata, melyet a m. kir. igazságügyminister urhoz egy Dicső-Szentmártonban felállítandó kir. társas törvényszék iránt intézett — miután az igazságügyi szervezet két évtörvényhozásilag már véglegesen megállítva lett — pártoló tudásul vétetett, a további lépés ezuttal idejét mulván.

A volt lóporos bástya teréből korább eladott területeket, Bauer és Pinkoczký szomszédoktól a fizetésre kitűzve volt határidő elmulasztása miatt, a képviselőt visszavenni határozván, Bauer Jánosnak a végzés megmáslása iránt beuyított folyamodását a közgyűlés, jogi élénk eszmecseré után, mely a körül tejtett ki, hogy visszavehetők-e a kérdéses helyek

miután az eladás felsőbbleg nem volt helybe hagyva, folyamodó az átvett területre már épített s a képviselőt e helyek becsének előzményeivel, az eladáskor nem volt kellőleg megismertetve? — közgyűlés a jogi szakbizottsághoz tette át, hogy a szóban levő helyek elárúsítása ügyében kelt minden előzetes iratok előterjesztése mellett mielőbb véleményt adjon.

A főtéri nagy egyház körüli épületek kisajátításában működő bizottság elnöke, mint egyszersmind városi képviselő, előterjesztése a közgyűlés erdélyi rom. katolikus püspök őnműtségét átiratban fogja megkérni, hogy ezen a város széplésére oly jelentékeny ügy sikeres előhaladását és mielőbbi kifejlését hatós pártfogása és támogatásával segítse.

Ülés vége esti 6 1/2 órakor.

A Kolozsvár városi szervező bizottság 20-as albizottságának munkálata.

(Folytatás.)

91. §.

Az 1868-ik évi VI. t. cikk 27. §-lye engedélyével az ipar és kereskedelmi kamara költségének fedezésére a városi iparosok, kereskedők és részvénytársulatokra kiróvándó iparadót illetőleg az adóosztály a földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszter által 1871 június hó 11-ől 26898—1870. szám alatt kiadott utasító rendelete értelmében teljesíti az öt illető kötelezettségeket.

92. §.

Az egyes adóemeknek a k. pénzügyi közegek és kivét bizottság által lett megállapítása után, az adóosztály a ház-jövedelem- és szem. kereseti adókat, e szabályrendelet 2. §-ben, földadó előírására is jelzett módon, 30 nap alatt az adóelőírásügyi s befizetési B. táblázatba egyenként úgy írja elő, hogy a házadót illetőleg a bér tiszta jövedelme — a jövedelem adónál az osztályok és családtagok száma is kitüntetve legyenek, s ennek megtörténtével 14 nap alatt az adózók könyvecskéjébe is ugyan oly módon bejegyeztessenek (1868. XVI. t. cikk 3. 4. 5. §§.).

93. §.

Az adóosztály gondoskodik arról, hogy évnegyedenként, az adóhatalékosok névsora, hátralék összegeik kijelölése mellett, készen álljan, és ennek hiánya miatt a kényszerűre hajtás mulasztást ne szenvedjen. Ezen kimutatásokba, mindaddig, míg a folyó adó kivetése megessék, mindig az előző évi adó alapján számíttatnak ki a hátralékok képező összegek, az előre gyanítható nagyobb változások lehető figyelembe vételével.

94. §.

Az adóbefizetése az adóosztálynál történvén, a befizetett összegek, kamatok és végrehajtási költségek könyvelése, s ezen összegeknek a kiadóhivatalhoz leendő átszolgáltatása az 1868-ik évi XXI. t. cikk 12, 13, 14, 15, 16,

17, 22, 23, 24, 25. §§-lyei alapján és felelőség terhe alatt intézendő. Kivételt a végrehajtási költség beszámolója csak azon esetben képez, ha az 1870-ik évi LV. t. cikk 2-ik §-nek engedélyével élni kíván a tanács, mely esetben ugyanott a 3-ik §. szerint ezen költségekkel a tanácsnak illetőleg polgármesternek számol.

95. §.

A végrehajtó biztosok felvétele az adózók terhére, a k. pénzügyminiszterium által, a k. adóhivataloknak, s esetleg polgármesternek is engedélyezve lévén, mindkét esetben, alkalmazassanak azok a polgármester vagy a pénzügyi hatóság által, jelentés tétel kötelezettsége alatt az adóosztály örökösödik arról, hogy a biztosok működéséért szabadon díjak, az általuk felhajtott adóhatalékok után szedhető végrehajtási költségből kiteljenek.

96. §.

Az adóosztály az év utolsó hónapjának utolsó napján a B. tabellában előforduló minden egyes adózó neve után előírt tartozást a befizetéssel összevetvén, a hátralékok kitünteti, s arról kimutatást készítvén, azt összegezi, mely összegnek a k. adóhivatal által vezetett egyetemes hátralék összeggel találai, s az előírás és törlesztések számtani kezelésében netalán ejtett hibát, valamint az év folytán az egysektől bevett, s adókönyvecskével igazolt adóösszegeknek a kir. adóhivatalhoz helyesen vagy hiányosan lett átszolgáltatását kitüntetni kell, s ezen kimutatást megbirálás végett legfőlebb a következők év első negyede alatt polgármester elé terjeszti.

97. §.

Az adóosztály a közgyűlés által megszavazott községi terhek fedezetül szolgáló rovatokat elkészíti, beszédi, tanácsnak számol, az illetéktelenül kirótt, vagy felvehetlenség című törlendő tartozások leszállítása végett időnként indokolt előterjesztéseit megteszi, s egyáltalán teljesíti mindazon teendőket, melyek esetleg az 1870-ik évi XLII. t. cikk 13 §-lye alapján tanács által ráruháztnának.

98. §.

A kir. pénzügyi, vagy más városi hatóságok által lett megkeresés folytán adóilletékes községi rovatokat, e város területén lakóknak, az adóosztály kézbesít; idegen adóilletékes rovatokat felszed, behajt, s azokat a megkereső hatóságoknak polgármester útján átküldi, s teljesíti ennek nevében mindazokat, melyek az 1868-ik évi XXI. t. cikk 68, 69, 73, 74, 75, 76. §§-ei értelmében illetik.

(Folyt. követt.)

BELFÖLD.

Román lapszemle.

A „Gazetta Transilvanica” 87. számában a szebeni adhoc comite teszen jelentést működése eredményéről.

vők. Ezek, hogy maguknak népszerűséget, hivatalt szerezhessenek, legelőbb is a magyar nemzetet, s minden Romániában lakó magyar intelligens embert titkon és nyíltan üldözöbe vesznek és vétetnek a kormány közegei által. A kormány a sok hirlapi zaklatást ki nem állhatva, végre is hozzájuk hajlik és akkor aztán készen áll a legszivtelenebb üldözés. Alig van szerkesztőség, alig van olyan gymnasium Romániában, hol nem az erdélyi románok vinnék a főszerepet. Sőt számosan magasabb polezokra is fölvergődvén, szép állomásaikat nemzetiségünk romlására használták fel. Oly hatályos propagandát teremtettek ott ezek az urak, melyet nem könnyű feladat leendő észre, méltánosságra téríteni az eddig követett Sz. László-társulat és missió féle védszerekkel. Ezek csak éltető cseppeket nyújtogatnak a haldoklóknak, de a bizonyos haláltól meg nem mentik. A csángó ügy, több mint felekezeti ügy, ez mindenek felett nemzeti ügy. Itt az egész magyar sajtónak kellene mint egy pánczélos férfinak felkelnie és hatalmas szózatát felemleni pártkülönbség nélkül e jelszó alatt: „Mentsük meg a csángókat a bizonyos pusztulástól!” És ezután? Ezután alapítsanak a lelkes hazafiak az ország szívében társulatot „Csángó társulat” czímen, s hijuk fel adakozásra a nemzetet. A csángó társulatnak célja lenne, mentől több romániai magyar ifjút behozatni és neveltetni magyarhoni állami tanítóképezdékekben és reál-tanodákban. Legközelebb a székelyudvarhelyi és dévai reál-tanodákban, a sz. kereszturi, kolozsvári, dévai állam-képezdek gyakori iskoláiban, azután a képezdékekben. Azt mondhatná valaki, hogy ez kivihetlen és csekély eredményt fog-nának felmutatni. Hogy nem kivihetlen, csak akarat legyen, megmutatta Papiu Iliano, a ki mint erdélyi román Bukurestbe vándorolván, az „Independența Transilvaniei” című röpirattal

Megbízatásához képest a comite 120 tekintélyesebb egyénhez intézett kérdést a teendőkre nézve. Ezen a lapunkban is között fel-szólításra f. év october hó 25-ig 21 helyről érkezett válasz, részint egyesek részint többek-től aláírva.

Mivel pedig a feleletek ily csekély száma, s azokban is a vélemények különbsége folytán a kérdésben határozni nem lehet, az ad-hoc comite visszalép, mert hivatását befejezettnek tekinti.

Mindazonáltal a comite véleménye az: hogy csak az 1868 évi szerdahelyi gyűlésen megválasztott „központi nemzeti bizottság” van hivatva a politika terén kezdeményezésre, s mivel pedig annak létezése a felsőbbség által fel van függesztve, az első dolog lenne az, hogy ezen felfüggesztési parancs visszavonassék.

A „Telegrafu Român” 87. számában a comite egy tagja Pestről írja: Az ugynevezett ad-hoc comitének Szebenből az „Albina” 85. számában megjelent telegrammja kényszerít, hogy felkiáltssak: „Meddig fog még két három ember visszaélni türelmünkkel!” A dolog így áll. A szétküldött felhívásra bejött 20 válasz, s minthogy néhány több által volt aláírva, lehet mondani, hogy 60—80 intelligens román nyilatkozott a feltett kérdésre. Ezek közül csak is egyetlenegy ajánlja a passivitást, és megint csak egyetlenegy nyilatkozik a szerdahelyi gyűlés mellett. (Ez is a politikai terén eddigelő még teljesen ösmeretlen.) A többi vélemények mind megegyeztek abban, hogy a lehető legsürgősebben gyűljön össze egy conferentia vagy congressus, a mely a teendők felett határozzon. Az összehívással némelyek az ad-hoc comitet, mások a két érseket illetőleg az 1861 évi állandó bizottmányt vélik megbízandónak.

Az ad-hoc comite folyó év october 29-én összegyűlvén, a jegyző Dr. Borcia, ki a levelek kivonatolásaival volt megbízva, felolvasta azok tartalmát, s azon véleményt nyilatkoztatta, hogy az 1863 és 1865 évi szebeni s kolozsvári országgyűlés képviselői és regálitái, mint a kik egy a nép mint a kormány, bizalmát bírák, kelene összehívni, s csak is az ezekből összealakult gyűlés van hivatva a nemzet politikája feletti határozatra.

Ezen indítvány ellen azonban Hania az említett egyetlenegy levél alapján a szerdahelyi gyűlés mellett szólván fel, miután többszöri tanácskozás után sem tudtak a dologgal semmire menni, elhatározták, hogy az ügyet egy a hogy történ, a lapok útján közhírré teszik.

Ez a tény, s most itélje meg az olvasó hogy az „Albina” telegrammja való-e? De más részről illik-e az, hogy a többség véleménye ellenére, az ad-hoc comite kisebbségben maradt pártja, a mely nem is volt hivatva véleményt nyitvánítani ily illemtelenü lbánjék nemzettel?

A „Federatiunea” ugyan ez ügyben „Alea-jacta est” feliratu cikkében az ad-hoc co-

hirnevet szerevén magának, megalapította a „Transylvania” társulatot Bukurestben 1860-ban, és adakozásra híván fel a románokat és a városokat, oly hatalmas segélyforrást teremtet, hogy ma évenként 6—10 fut, persze mind erdélyt küld ki Bukurestből Európa különböző akadémiáira.

Ime itt a világos példa, hogy lehet, csak akarni kell. A mi illeti, hogy így csekély eredményt érjünk, ez a begyűjtendő tőkétől is függene, de ezt kicsinyleni nem lehetne, mert a melyik faluból 2—4 csángó fiu volna tanuló pályán a magyar földön, ott a lakosok már ébredezni kezdenének a nemzetiség iránt s a jöttét megteremné üdvös gyümölcsét a jövő számára.

Azt is mondhatná valaki, hogy ezt már Kopácsy érsek idejében megpróbálták, de nem vezetett célra. Én nem merem állítani, hogy annak ne lett volna áldott eredménye, sőt épen a Kopácsy érsek által nevelt és ma is életben lévő egyetlen lelkes papnak, kit személyesen ismerek, lehet még köszönni, hogy a Szereth mentén magyar szó hangzik. Az ő prédikációira mértföldokről elzarándokolnak a csángók, az imádásig szeretik és büszkén mondják: „Meglátszik, hogy magyar földön tanult!”

A csángók olasz papjait évtizedeken át hibáztattuk, de minden bajnak ők távolról sem okai. Ők eszközeik annak az olasz sz. missio-nak, a mely a románokkal kezét fogott a csángók eloláhsítására. Ők odamennek, a hova a sz. missió vezérei parancsolják, s mit tehetnek róla, ha China helyett Moldovába küldik.

A magyar kath. clerus örök érdemetszerznie magának, ha ki bírja őket Moldvából mozdítani, de a nemzet ezt ne várja be, hanem ragadja meg az alkalmat és tanítasson minél több csángót a hazai tanodákban. Ne várjunk mindent a kormánytól, sőt ne is kívánjuk, hogy

mite már ösmert telegrammját örömmel üdvözli, mert annál sem lehetett volna correctebb határozatot hozni soha. Ez az erdélyi román intelligencia egyetemleges akarátja, s a semmi változásokon át nem ment politikai situáció következménye.

Ime, azon comite, mely Andrásnak egy activista pártíve által kezdeményeztetett a legékesebben szóló demonstratioal a passivitas mellett nyilatkozik.

Ezen ellentétes nyilatkozatok között eligazodni egyelőre azonban már azért sem lehet, mert mind a két fél csak issaját pártszempontjából, s a legnagyobb szenvedélylyel veszi fel a dolgot. Közelebbről azonban egy a beérkezett vélemények mint az ad-hoc comite jegyzőkönyvei nyilvánosságra hozhatnak, s akkor lesz megítélhető a román nemzet igaz közvéleménye.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, nov. 16.

Beust bucsúja

(Vége.)

Ezzel Beust gr. a számos s feszült érdekeltséggel várakozó gyülekezethez mélyen meghatott be bizalomteljes hangon a következő bucsubeszédet mondá:

„Önök, kedves osztályfőnökeim, és önök mindnyájan, kik itt egybegyűltek, igen is jól ismernek engem, hogy sem abban kételkednének, hogy ama igen megitisztelő és szívélyes szavak, melyek hozzám intéztettek, engem mélyen és bensőleg meghatottak.”

„Csak kevés nap mult el, mióta én tevékenységemnek öt éves korszakát jelezhettem e hazában. Hogy mai bucsuzásom a nekem oly kedvessé vált hatáskörömből ugyanazon órára esik, melyben egykor mint jövevény közéjük léptem, ama napokat annál élénkebben állíthatja lelkem elő. Hisz ép úgy tetszik nekem, mintha a félelem és remény, a kétség és bizalom ugyanazon érzelmeitől indíttatnám, melyek akkor uralkodtak.”

„Most igen is a fájdalom érzetét kapcsolhatom hozzájuk, de — egész határozottsággal mondom ki — ez nem a levertség érzete. A mit akkor magammal hoztam, a friss bátorság, őszinte akarat volt, a mit magammal viszek, az e birodalom jövőjébe helyezett nyugodt bizalom és megdönhetlen hit, egyszersmind annak tartóssága — és a fáj d a s á b a n, a mit itt létem napjaiban eléretett — bizalom ama kipróbált kéz iránt, melybe ma hivatalomat leteszem.”

„Lelkemre jótékonyan hat, ha ily résztvevő sajnálkozásnak megitisztelő és megidító bizonyítékai kísérik visszalépésemet; de lelki ismeretem azután kérdezősködik, vajjon a hajó ama pillanatban, melyben a kormányról lelépek, helyes uton van-e? De önöknek, kik nekem őszinte segélyt nyújtottak, örömmel mond-

az efféle ügyben beleegyejétek. Elégedjünk meg azzal, ha a „Csángó társulat” alapszabályait megerősíti. mint a román kormány a Pápiut, a többit végezze el a nemzet lelkesedése, mert jaj annak a nemzetnek, mely mindent a kormánytól vár.

El vagyok készülve, hogy a román lapok kigyót, békát kiáltanak reám, hogy épen az államképezdékekbe és reál-tanodákba óhajtom a romániai magyarokat felvételni, s nyakamba kerítik a magyarizálás vádját inkább mint valaha. De biztosítom őket, hogy azok a fiuk nem fogják a román nyelvet a magyar állami tanító képezdékekben sem elfeledni, sem a román nemzetet gyűlölni. Azt csak beismerhetik a magyar kormányról, hogy ez másképen járt el a nemzetiségek ügyével s az államképezdékekben, mint a román kormány a csángó községi iskolákkal, melyekben a magyar nyelvről hallani sem akarnak, hanem elnevezik a csángókat rom. kath. románoknak.

Nem azt kívánom, hogy a csángó ne neveztesse román honfának, mert tudom, hogy egy hazában egyenlő több politikai nemzet nem lehet. Azt sem állítom, hogy a csángók politikai jogokkal nem bírnának, mert láttam akárhány csángót a bukuresti országgyűlésen. Nem kívántam, hogy ott Macellariuként elkezdjenek magyarul szónokolni, hanem annyi tény, hogy a csángónak még az iskolájában sem szabad, ha mindjárt a román mellett is, anyanyelvén tanulni. Olyan égrekiáltó igaztalanság ez, a melyről csak orosz példákat olvashatunk a lengyel nemzetiség irányában, s a mely szégyen-foltja a hirhedt szabad Romániának a művelt világ szemében.

Alakítsunk azért mielőbb Csángó társulatot s mentsük meg véreinket. Az igaz, máris drágán kellend megfizetünk Sybilla harmadik könyvét, de ma még megvehetjük. Néhány év

A KELET TÁRCZÁJA.

A csángó-magyarok ügyében.

— Felelet és indítvány. *)

E lapok 230. számában László István egy jeles tárczacikkben ismét feleleveníti moldovai csángó testvéreinek ismeretes szánandó állapotát. Helyesen, mert ez olyan ügy, melyet tovább is hallgatással mellőzni, megbocsáthatatlan bűn önfajunk ellen, s ideje lenne már valahára tisztába jönni a román kormánnyal és a romániai szabad sajtóval, hogy feleljenek meg férfiasan és nyíltan e kérdésre: „Mit akarnak a moldovai csángókkal? Elismerik-e, hogy van csángó-ügy?” Én, ki éveket töltöttem tul a Kárpáton, ki a csángók rettentő elhagyatását színről színre láttam, s ki a román sajtónak és román kormányférfiaknak ez ügy körüli észjárását keservesen tapasztaltam, bátorságot veszek magamnak nyíltan és férfiasan elmondani a csángóügy körüli nézeteimet, melyek ha némileg eltérnek is László honfitársaméitól, a célra nézve testvérek maradunk.

Sok év keserű tapasztalása arról győzött meg engem Romániában, hogy népszerűtlenebb, gyűlöltebb ember nem lehet ott, mint az a ki szíven, lélekben magyarnak vallja magát, és ott lakó testvéreinek nemzetiségi ügyéért fáradozik. Legelső üldözői az ilyenek az Erdélyből oda átvándorolni szokott román szövi-

*) Ez ügy minket, közelebbiakokat, érdekel első sorban s épen azért átvesszük e figyelemre méltó föl-szólalást a P. N. tárczájából, addig is, míg egyik t. munkatársunk tüzetesen hozzájáról a kérdéshez.

Szerk.

hatom: A menet jó rendben van és az, ha Isten akarja, ezután is ki fogja állani a zivatarokat és kikerülni a szirteket.

„Kell-e mondanom önöknek hű társaim, hogy nehéz szívvel, benső szomorúsággal búcsúom el önöktől? Elhagyhatom-e önöket anélkül, hogy háládatos indulattal kezdet szorítsak önökhöz? Sok tiszteletet és sok örömet, de sok jótalanságot és méltatlanságot is kelle együtt-létünk idején tapasztalnom, de önök részéről csak jó érzelmeket. E házból sohasem keletkezett reám nézve gond. Alárendeltjeim hűségével mindig dicsekedhettem, tevékenységüknek ör-
vendhettem, érzelmükre büszke lehettem! Azért e házból csak jó emlékeket viszek magammal, bár biztos voltam, hogy ebben csak jó emléket hagyok hátra.”

Ritkán tapasztalt egy miniszter hivatalának letételekor oly elégtételt, mint a milyennek én most örvendhetek. Legkegyelmesebb császáruinknak és urunknak tetszett a legkegyelmesebb és legmegtisztelendőbb elismerés szavaival eddigi hivatalomtól fölmenteni. Ő felsége engem új tisztelettel, új méltósággal halmozott el, — a delegációk, melyek előtt felelős voltam, majdnem egyhangulag megelégedésüket, megnyugvásukat jelentették ki; a lakosság elvégre csupa rokonszenvvel kiált utánam. A fejedelem kegye, a népképviselő bizalma, a polgártársak hajlama környez, hogyne emelkednék bátorságom?

Önök mindnyájan, kik itt egybegyűltök, örvendenek annak, jól tudom, velem együtt, önök mindnyájan azonban azt is tudom, érzik velem együtt, hogy azért a búcsúzás mégis nehéz.

Éljenek boldogul! Legjobb kívánataim, leghívebb érzelmeim kísérik önöket most és mindenkor!!

Beust gróf e lelkes éljenek és általános megmozgatás között fogadott szavak után a gyülekezet minden egyes tagjához fordult, hogy még néhány barátságos szót váltson velük, volt alárendeltjeinek hő kívánataitól kísérve, dolgozó szobájába vonult.

Orosz hangok az osztrák-magyar minisztervárság felett.

Oroszországban Andrássy birodalmi kancellársága a legkellemetlenebb benyomást idézte elő. Az orosz „Börzenzeitung“ erre vonatkozólag így ír:

„Beust gróf Hohenwarth leveretése dacára sem volt alkalmas arra, hogy Bismarck egykori tanácsa szerint „Ausztria sulypontját Pestre helyezze át“; Andrássy azonban annál jobban beleillik ezen terv keretébe, s kinevezetése Németországgal való egyetértést jelentene, s azt, hogy Bismarck tanácsa megvalósíthatik, valamint a keleti kérdés magyar terv szerint oldatik meg — Németországnak adandó kárpótlás mellett. „Oroszország — végzi a nevezett lap — örömlomán legyen, kövessen el minden lehetőt a jövőre nézve.”

A „Neue fr. Presse“ pétervári tudósítója azon benyomásról, melyet Beust lemondása az orosz diplomácia köreiben keltett, a következőket írja:

„mulva már nem lesz mit megvegyünk. Ott van a bessarábiai magyarok példája szemünk előtt.

Nem állítom, hogy a „Csángó-társulattal“ mindent elvégeztünk volna. Marad teendője kormányunknak és az országgyűlésnek is.

A consulságok valahára látassanak el lelkes magyar honfiakkal, mert a mostani helyzetben azoktól a magyar iskolák vajmi kevés jó szót remélhetnek, annál kevésbbé támogatást. Eszközölje ki kormányunk diplomatiai uton, hogy a csángó iskolákban, habár községi is, a román nyelv mellett a magyar nyelv is bevételessék.

Ha a konsulságot és vicekonsulságokat reformáltatja; ha az országgyűlés egy bizonyos évi általányt szavaz meg a most ott csak tengődő iskolákra, ezzel meg lehetünk elégedve, a többit elvégzendő a „Csángó-társulat.”

A román kormány ezeket költ a macedoni kuczótlakkok megmentésére s miért ne tehetné ezt viszont a magyar kormány is keleti testvéreinkért?

De ismétlem, ne várjunk mindent a kormánytól, mert a kormányzás kerekéi a diplomácia útján nehezen haladnak, hanem tegyünk mit lehet a társulat útján mentől előbb s legyen azon, hogy a fölkelésűlt közvélemény indítja tevékenységre a kormányt magát is.

Bevégzem sraimat azon forró ohajtással, hogy vajha szavaim a haza szívében, a szerkesztőségnekél viszhangra találjanak s alakulna meg Pesten mielőbb a „Csángó-társulat.” A lapok ez ügyben felszólalása, az egész nemzetnél viszhangra fog találni. „Segíts magadon magyar, az isten is megsegít!”

Egy hazafi.

Általában sem az orosz kormány, sem pedig Gorcsakoff herceg, végre sem a panszláv izgatópárt nem legjobb szemmel nézték Beust működését. Az orosz kormány mindenkit gyűlölt, ki terveinek titkaiba hatolt; a hű Gorcsakoff soha sem felejtethé, hogy Beust mint szász miniszter 12 év előtt az orosz hercegeknek a német szövetségre vonatkozó elvetendő jegyzékét nem fogadta kellő hódolattal hanem arra nagyon is nyomatékosan felelt; a panszlávok haraguszak Beustra, mert benne kivihetetlen tervük megvalósítására akadályt látnak. Daczára mindennek ezekre nézve Beust bukása egyáltalában nem látszik már oly előnyösnek, a mint azt netán hitték. Rieger s Plotocky helyett Andrássy lesz birodalmi kancellár s ez minden orosz pártra nézve ez ügyben a legkedvezőtlenebb.

A „Golos“ szintén az osztrák ügyekkel foglalkozik. Azt hiszi, miszerint Oroszország nem sokára „külföldi borzasztó eseményeknél“ közre fog működni. Talán — folytatja tovább — nem csak saját érdekünkben lesz hozzá szólnunk, hanem az összes szlávok érdekében is. Mivel fognak ez esetben a háboruból részt venni? Mily anyagi s erkölcsi erők lesznek mellettünk? Hegel a világtörténelmet helyesen nevezi világítéletnek. Nehéz előre látni, mily számot fogunk e világtörvényszék előtt adni.

Az erd. muzeum részére 1871. oct. havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek s kéziratok: A császári főkamrási hivataltól Die Kunstwerke der k. oest. Schatzkammer 5. 6. Lief. — Gr. Mikó Imre ő nmlgától Arnd János keresztényi paradiosom kertecskéje. Kolozsvár 1698 (díszes bársony kötésben Tökölly Imre fejedelmi címerével.) és Collectaria ad res Trans. facientia Josephi Benkő (az enyedi példányról az adományozó gróf által saját kezűleg írt másolatban.) — A brandenburgi Botan. Vereint. Verhandlungen XI. XII. Jahrg. 1869—1870. — Trsztyánszky Károly és Kövér Gáborról Utmutatás a mérgek kikeresésére Pest 1871. A beszerzei ev. gymnasiumtól Programm für d. Jahr. 1871/2. — Borbély Sámuelről 11 köt. könyv. — A m. vásárhelyi ev. ref. nyomdától, Péterfi Károly egyházi beszédei M. Váshely 1871. — Szabó István patai ref. paptól 7 drb. oklevél.

II. Régiségek s érmek; Ifj. Moser Heinrichről 1 arany 15 ez. 7 r., pénz közép Ázsiából. — Gr. Mikó Imre ő nmlgától 1 ez. 2 r. pénz 1 ón és 1 papírtárcza.

III. Természeti tárgyak: 1 feh. póczegér Dalik Venczeltől. — Dr. Pfenningsdorf Antal hagyományából 24 drb. hegyiegecs quarce, chalcedon, jaspis, 101 drb. ércz féle, 25 drb. aranystufa, 26 drb. halvisko, 2 drb. realgár, 3 drb. nemes opál, 29 drb. csiga és kagyló. — Dr. Bakonyi Józseftől 1 drb. mangapat, 1 drb. keserpat. — A személyzet saját gyűjtése 1 sylvia rufa, 1 muscicapa grisola, 5 tardus musicus him és nő, 1 parus caeruleus, 1 parus candatus, 1 fringilla caelebs és 1 fringilla montana melesontjai; 1 drb. olivin bazalt fészékben a bogáti völgyből, Hévíz mellől, 3 drb. ásadék hal a Köhalm mellett tünelből. —

Közli Finály Henrik, egyf. titkár.

A KELET magán-távirata.

Felelőstől Pesten, novemb. 16. 10 ó. 30 p. d. e. Irkeszt: nov. 16. 1 ó. — p. d. u.

Gr. Andrássy a tegnapi tartott városi közgyűlésen Pest városa díszpolgárává egyhangúlag megválasztatott. Lónyay tegnap este 7 órakor megjelent a Deák-körben. Justh elnök melegen üdvözölte s biztosította a párt ragaszkodását. Lónyay röviden válaszolt: Erzi felelőssége sulyát, ismeri teendőinek hosszú sorát, kötelességének ismeri a párttal s annak vezérével egyetértően eljárni. Andrássy tegnap hosszabb látogatást tön Mihály orosz nagyhercegnél, ki jelenleg Bécsben időz.

Berlini félhivatalos lap igen melegen üdvözli Andrássy külügyérségét.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 16

— A hivatalos lap következő legfeljebb kéziratosat hozza: Kedves gróf Andrássy! Midőn őnt magyar miniszterelnöki állásától és a honvédelmi ministerium vezetésétől ezennel felmentem, örömmel használom fel az alkalmat is, önnek azon kiváló és s kerdős szolgálatait, melyeket Nekem valamint hazájának és a monarchiának tett, őszinte köszönetemet nyilvánítani. Kelt Bécsben, 1871. évi novem-

ber 14-én. Ferencz József s. k. — Kedves gróf Lónyay! Őnt ezennel magyar miniszterelnökké kinevezem. Kelt Bécsben, 1871. évi november 14-én. Ferencz József s. k. Gróf Andrássy Gyula, s. k. — Kedves gróf Andrássy! Kinevezem őnt Házam és a külügyek miniszterévé, s egyuttal megbízom őnt a közös miniszteri tanács elnökségével. Kelt Bécsben, 1871. évi november 14-én. Ferencz József s. k. Bárd Kuhn s. k., altábornagy. — Kedves gróf Lónyay! Gróf Andrássy Gyula Házam s a külügyek miniszterévé történt kinevezetése folytán. magyar ministeriumom összes tagjai tárczáikat rendelkezésemre bocsátván, önnek e részben előterjesztése báró Wenckheim Béla személyem körül. Szávi József földművelés-, ipar- és kereskedelmi, Kerkapoly Károly országos pénzügyi, Tóth Vilmos belügyi, Pauler Tivadar vallás- és közoktatási, Bittó István igazságügyi, Tisza Lajos közunka és közlekedési, végre gróf Pejácsevich Péter horvát szlávok és dalmathországi minisztereket jelen állásaikban ezennel megerősítem s a honvédelmi ministerium ideiglenes vezetésével őnt bizom meg. Kelt Bécsben 1871. évi november 14-én, Ferencz József, s. k. Gróf Lónyay Menyhért, s. k.

— A vallás és közoktatási magyar királyi minister dr. Dobránszky Péter, kolozsvári királyi jogakadémiai h. rendkívüli tanárt, a statistikából egyetemi magántanárá lett kiegészítése folytán, e minőségben megerősítette.

— A király ő felsége e hó 12-én látogatta meg a Bécsben időző orosz nagyherceget a Grand Hotel-ban, s több ideig időzött vele. Közébb a magas vendég tiszteletére a császári vadaskertben vadászatot is rendeznek, melyben a nagy hercegen kívül, a király és a toszkánai nagyherceg vesznek részt.

— A Toldy ünnepély emlékére ezüst és bronz érmeket is készítettek. Egyik lapján Toldy sikerült mellképe látható e körirattal: „Toldy Ferencz MDCCCLXXI.“ Második oldalán pedig ez olvasható: Iró pályája félszáz éves ünnepére tisztelői.

— Szamosújvárt a képviselő választás tegnap történt meg. — Molnár Antal jelölt (deákparti) mint táviratilag értesülünk 207 szavazattal 206 szavazattal országgyűlési képviselőnek választott. A lelkesült választók este fátylasmenettel üdvözölték képviselőjüket.

— A „Fekete Dominó“ közlebből Gerecsné jutalomjátékául színe kerül. A kedves művész sokkal nagyobb kedvence a közönségnek, hogy sem külön ajánlatra szorulna! A Fekete Dominó is majdnem újdonság sorában állhat színpadunkon.

— „Rigolettó“ Verdi operája került tegnap színe. A czím szerepet Mezei adta. Leánya iránti szeretete, kétségbeesése, midőn elrabolják, és bosszúja, midőn a csábító herceg vért szomjazza, nem volt a leghatásosabb. A herceget Ceresa szépen és folyékonyan, Gildát pedig Gerecsné érzéssel és szokott sikerrel énekelte. Első felvonási kettőse a herceggel s trillái hangos tapsokat keltettek. Darai Károly k. a. énekébe kifejezést öntött. Az előadás simán folyt volna, ha az utolsó felvonás felett balesillagzat nem lebegt volna. A zenészek urak ugylátszik a pausákat nem számolták, s egy kissé elkéstek, mi miatt Darai k. a. -tól egy szép szobrot láttunk, az arckifejezés e fölirattal: „a nemes harag.“ A zenekart ma is, mint rendszeren különösen Ceresa ur éneke egészen elnyelte, s a zenekíséretből csak a két fagot bögése hallatszott.

— A „Deák kör“ diszalbumot fog bucsuemlék gyanánt átnyújtani gr. Andrássynak. Az albumot a kör valamennyi tagjának arcképével Justh korelnök, Perczel Béla és Kovács László készítették s állítják össze.

— Király ő felsége 400 frtot adott magánpénztárából a szatmármegyei jánki róm. cath. iskolához fölépítésére.

— „Hajnal“ címe azon csinos kiállítás 128 lapra terjedő kötetnek, melyet a kolozsvári róm. cath. főgymnasium ifjúságának önképző köre, az erdélyi róm. cath. bizottság tagjainak, mint az ifjúság lelkes pártfogóinak ajánlva, tett közzé. — A 68 dolgozatot tartalmazó gyűjtemény nagy része, költeményekből áll, melyek hosszú sorát itt-ott egy-egy novella, s egy-két komolyabb dolgozat is tarkázza. — Alkalmilag bővebben ismertetjük nem érdeklenten tartalmát.

— Királyasszonyunk holnaputáni nevenapja alkalmából színházunk Tóth Kálmán „Egy Királyné“-ját tűzte ki diszolóadásul szombat estére.

— Elmésség. A „Magyar Polgár“ tegnapelőtti száma ministerválságunkról szólván azt mondja az elnök nélkül maradt ministeriumról: „jetzt stehen die Ochsen am Berge.“ Minő elmésség!

— Humboldt Sándor bundája, melyet a tudós az orosz czártól kapott ajándékba, s 3000 rubel értéket képvisel, a nagy tudós szolgájának Seyffertnek birtokába jutott. A szolga a bundát most el akarja adni, még pedig 1000 talléron. A „Fremd. Blatt“ ennél fogva felhívja Humboldt tehetősb tisztelőit, hogy ne szalasz-szák el az alkalmat, s ez érdekes reliquiát szerezzenek meg.

— A gráci egyetemen a szláv és német tanulók közt az elkeseredés mind nagyobbodik. Közlebből véres jelenetek is fordultak elő.

— Gróf Apponyi londoni osztrák-magyar követ visszahívása alkalmával állítólag a Szt. Istvánrend nagykeresztjét fogja nyerni. Beust csak jövő év elején foglalja el állomását Londonban, ugy szintén gr. Károlyi Ákos Berlinben, honnan Wimpfen szabadságon van távol. Közs. pénzügyminiszter bizonyosan Holzgethan lesz. Br. Orozy Béla beadtá ugyan lemondását, de gróf Andrássy az osztályfőnök lemondását el nem fogadta. Scholt osztrák honvédelmi minister is lemondott, s Kellersperg maga fogja vezetni ennek teendőit.

— A magyar nemzet jutányos eszladi könyvtára“ című vállalatot indít meg Ráth Mór. — Mind oly műveket ad ki ebben, melyek a magyar családok körében általános hatásuk lehetnek. A következő művekkel indítja meg: Vörösmarty minden munkái (ára 6 frt.) Horváth M. „Magyarország függetlenségének története“ (6 frt.), br. Eötvös „Kart-hauzi“-ja (1 frt.) stb. mind igen jutányos áron. Minden mű külön is kapható lesz. E kiadásnál csak tömeges részért mentheti meg a kiadót a tetemes veszteségtől. Most lesznek olcsó, jó könyvek, csak legyen hozzá való közönség.

— Ráth Mór a Toldy ünnepély alkalmából a Kisfaludy társaság rendelkezésére 1000 frt. áru könyvet bocsátott. Adományai egytől egyig nagybecsű és kiváló értékű művekből állanak, melyek irodalmunk legbecsesb termékei sorába tartoznak.

— A zene-conservatorium f. évi november hó 12-én tartott közgyűlése határozatából tisztelettel felkértek a t. cz. alapító, pártoló és működő tagok a jövő vasárnapra azaz folyó év november 19-ére elnapolt választásbani részvételre, minek eszközlése végett egy négy tagú bizottság neveztetett ki, mely jelzett napon a Zene-conservatorium helyiségében (Lyceum) délelőtti 9 órától 11-ig a szavazatokat fogja beszedni. Tájékoztul meggyezetetik, miszerint elnök, alelnök, titkár, pénztárnok, gondnok, hangjegytárnok és 16 választmányi tag, kik közül 8 a működő tagokra esik, választandók. Kolozsvárt, 1871. november 15-én. A zene-conservatorium közgyűlési határozatából dr. Hintz György id. elnök. Konecz Dániel id. jegyző.

— A zene-conservatorium f. é. nov. 19-én vasárnap délután 3 órakor a Redouteban tartandó 3-dik rendes hangversenyének műsorozata: 1. „Nász induló“ Mendelssohn Bartholdy, Szentiván éji álom című zeneművéből nagy zenekarra. 2. „Fuvola-hangverseny“ Bricaldótl előadja Kohlert Gyula működőtag. 3. „Dal“ éneklő Gyulai Jolán k. a. 4. 5. dik „Symphonia“ (Cmoll) nagy zenekarra Beethoven Lajostól. E hangversenyen csak conservatoriumi tagok jelenhetnek meg, kik tagok kívánnak lenni, sziveskedjenek t. Ákoncz János pénztárnok urnál (bel-monostor-utca szegletén levő kereskedésben jelentkezni, ki is a 2 frt. évi részvénydíj átvétele mellett a részvényjegyeket kiszolgáltatja.

— Hátszegeiről írják: hogy Ő. Boldogfalván iszonyu keleti szélben tűz ütött ki, néhány perc alatt 22 gazda mindene lett porrá égve; elégett a ref. paplak is; a szél oly mértékben dühöngött, hogy a szomszédos Nálcz-Vád község is veszélyben forgott, hová a tűzanyagok szélteben repültek át. Az oltás körül legnagyobb érdeme a hátszegei polgároknak és Kendeffi Árpádnak van, kinek köszönhető, hogy a ref. paptelek megmentett. Biztosítva semmi, a paptelek sem volt, holott ugy tudjuk ez a tiszteletes urnak előjárói által meg volt rendelve. Ezen kívül égések voltak: Gonczágán, Szt.-Léleken, Solymoson, Szt.-Iványon, Zsukon, Mikházán, Ujfalun, Bányán, Alkenyeren stb.

KÖZGAZDASÁG.

A maros-ludasi kisegítő pénztáregylet ki. mutása szeptember 1-sőtől novem. 1-ig Bevétele. Pénztári maradvék augusztus 31-én 98 f. 88 kr. Részvényből 60 f. Kezelésből 12 f. Kamatból 165 f. 72 kr. Havi pótlékból 85 f. 50 kr. Betétből 2202 f. 43 kr. Lejárt váltókból 2917 frt. Összesen 7541 f. 53 kr. Kiadás. Kamatra 6841 frt. Léírátás 570 f. Irodai költség 54 f. 81 kr. Összesen 7465 f. 81 kr., összes bevétele 7541 f. 53 kr., összes kiadás 7465 f. 81 kr., pénztár állás 75 f. 72 kr. M. Lúdas, 1871 november 1. Hancz Pál, aligazgató. Kazacsai Antal könyvevető. Nyerges József, pénztárnok. Üzlet. A szászrégeni piac árai nov. 9. alsó ausz. mérő. Búza 6 ft 20 kr., elegybúza. 5 ft 40 k. rozs 4 ft 40 kr. kukorica — ft kr. Zab 1 ft 80 kr. pityóka 2 ft 20 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznószir 50 kr. Egy icze borsó — kr, lenese, iczéje — kr. paszuly, iczéje — kr. Egy mázsa kenyérliszt 11 frt. Egy font marhahús 15. Egy mázsa széna 2 frt 40 kr. Egy öl tűzifa kemény 10 ft — kr. Mezei napi munkabér 60 kr.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

HIVATALOS.

Sz. 7473. 1871.

(377)

(1—3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke által mindazok, kiknek mint hitelezőknek Kolozsvártt folyó 1871 év November-hó 5-kén végrendelet hátrahagyásával elhalt Székely Dávid hagyatéka ellen követelésük van, felhivatnak, hogy e törvényszék előtt igényeik bejelentése és igazolása végett kérvényeiket **folyó évi December 27-ig** írásban nyújtsák be, ellenkező esetben a hagyatékhoz — ha ez a bejelentett követelések kifizetése által kimerítették, további igényük csak annyiban leendő, a mennyiben őket zálogjog illeti.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszékének 1871-ki November 14 én tartott üléséből.

ELEKES ANDRÁS, jegyző.

Sz. 7474. 1871.

(378)

(1—3)

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke által mindazok, kiknek mint hitelezőknek Kolozsvártt a folyó 1871 évi November hó 5 kén végrendelet hátrahagyásával elhalt Székely Dávidné született báró Toroczka Róza hagyatéka ellen követelések van, felhivatnak, hogy e törvényszék előtt igényeik bejelentése és igazolása végett kérvényeiket **folyó évi December-hó 27-ig** írásban nyújtsák be, ellenkező esetben a hagyatékhoz, ha ez a bejelentett követelések kifizetése által kimerítették, további igényük csak annyiban leendő, a mennyiben őket zálogjog illeti.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszékének 1871 November 14 én tartott üléséből.

ELEKES ANDRÁS, jegyző.

149. 1871.

(375)

(3—3)

I d é z é s.

A gróf és báró Bánffy család képviselője ügyvéd Ferenczy Miklós kérésére a kelezeli összes korcsmajog arányosításának (limitatio) a helyszíneni tárgyalására **f. év november 29-én délelőtti 10 óra** tűzetik ki. Miről a kelezeli összes birtokos urak azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy a kitűzött tárgyalásra személyesen, vagy meghatalmazott által annyival is inkább jelenjenek meg, minthogy elmaradásuk esetében a tárgyalás a többi megjelenő jogosultak közbejöttével fog megtartatni.

Aranykút, 1871, nov. 10.

MÓSA SAMU, alsó-ker. alispán.**NEM HIVATALOS.**

(376)

(3—3)

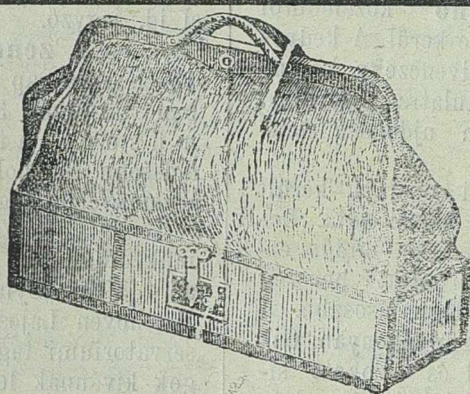
Haszonbér.

Gróf Bethlen Pálnénak Belső-Szolnokmegyében bődi, Közép-Szolnokmegyében szilágycsehi, Krasznamegyében Enyedi Istvánnál.

dohi részjóságai külön, hozzájuk tartozó javadalmakkal együtt haszonbérbe vehetők jövő 1872-ik év Szent-György naptól kezdődő **hat évek**re. Értekezni irántok Rettegen jóság-igazgató Enyedi Istvánnál.

500 darab

útibőrönd.

(355)

(6—*)

útibőrönd.

500 darab

útibőröndök

valamint mindenféle

utazási kellékek**legjutányosabb**

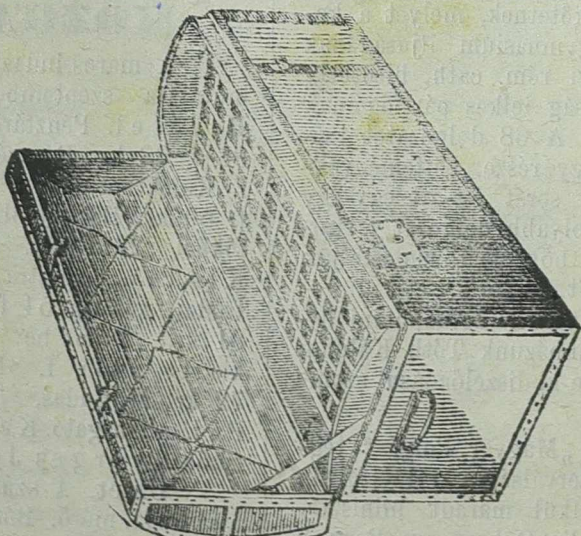
árakban

a

Nagy árutárlatban**Csapó Sándornál Kolozsvártt.**

500 darab

útibőrönd.

útibőrönd.

500 darab

LEGUJABBAN MEGJELENTEK!**Stein János** könyvkereskedésében kapható:

Magyarország és Erdély területén lakó gyakorló
ügyvédek laknévjegyzéke és statistikája.

Hivatalos adatok nyomán összeállította Varga László.

Ára 80 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

A parancsnok gyémántja.

Regény. Irta Ponson du Terrail. 2 kötet ára 2 frt.

Államismerettan.

Irta dr. Pisztóry Mór. Ára 1 frt 20 kr.

A tizenkét Apostol.

Beszély Marlittól. Fordította Beniczky Irma. Ára 1 frt.

A PÉNZSOVÁR.**Fritze Ernő elbeszélése.** Fordította Szadai Kálmán. Ára 1 frt.**A nevelés és oktatás története.**

Néptanítók számára. Irta dr. Dittes Frigyes. Magyarította Hoffmann Mór. Ára 1 frt 60 kr.

Kereskedelmi könyvviteltan.

Kézikönyv kereskedelmi s polgári iskolák számára. Irta Röser János.

I. rész: egyszerű könyvvitel. Ára 70 kr.

A zárda kovácsa.

Regény. Irta Ponson du Terrail. Francziából ford. Mártonffy Frigyes. Négy kötet ára 4 frt.

Emléklapok Kolozsvár előkorából.

Irta Vass József. 8-rét (50 l.) . . . Ára 40 kr.

MAGYAR POLGÁR NAGY NAPTÁRA
1872-dik szökő évre.

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

TARTALOM:

I. Naptár rész 1872-re. II. Szépirodalom, történet, természettudomány és közgazdasági rész. 1. A honvéd foglyok Szébenben. Költemény Medgyes Lajostól. 2. A kivégzett Török professor fogási naplója. Közli K. Papp Miklós. 3. Toma, román népballada. Közli Moldován Gergely. 4. Egy hadi ítélet 1849-ben. Közli Ferencztől. 5. Újabb adatok Lovassy László felségvértési pöréhez. Közli K. Papp Miklós. 6. Tököljéné zászlója, elbeszélés Lukácsytól. 7. Fehér Anna, népballada, közli Lukácsy. 8. Mirabeau halála Louis Blanc-tól, fordította a száműzöttek lapjából a „L'Homme”-ból Tussai. 9. Széchy Mária levéltárából (1668). Közli Szilágyi Sándor. 10. Egy bál Mátyás királynál. 11. Egy román népvész naplója (1849-diki román népfelkelés történetéhez). Közli K. Papp Miklós. 12. A Kossuth-banquet Washingtonban (1852). 13. Szent György helyettese Langbeintől, fordította Szász Béla. 14. Egy léghajós. Elbeszélés Jókai Móról. 15. Bölcsődal. Petrusz Jenőtől. 16. Az ó sáncz szorosa. Orbán Balázstól. 17. Dalok Jankához, Sári Lajostól. 18. Darwin elmélete, Herman Ottótól. 19. A kadiestvali malom Székely népballada. Közli Szűcs Mihály. 20. A gazdálkodás- és takarékságról, Janet Pál után Sári Lászlóné. 21. Nagypénteken. Indali Gy. 22. Nagy események dióhéjban. 23. Román népdalok. 24. A munkásokról, Sári Lászlótól. 25. Egy 1632-ik évi fali naptár, közli Jakab Elek. Egy igen érdekes esketés 1663-ból, közli P. Szathmári Károly. 27. A hasznosról és a becsületről, Janet Pál után, Sári Lászlóné. 28. A természettudományok száz év előtt. 29. A csendestengeri vasút pálya. 30. A zsidók manája. 31. Egy pár szó a komlótermelésről. 32. Szesz finomító gyárak felállítása. 33. A sajtókészítésről. 34. Pár szó a trágyahulladékról. 35. A méter-mérték és súlyrendszer. 36. Bélyegilletékek. 37. Távirat. 38. Posta. 39. Vasúti menetrendek. 40. A Királyhágón inneni vásárok. 41. Teljes tisztai címzetár a legújabb hivatalos adatok nyomán. 42. Hirdetések.

Tiszti ezimtárral 1 frt 30 kr.**Czimtár nélkül 1 frt.****Stein János**

papir-, író-, rajz- és festészeti szerek

kereskedésében Kolozsvártt

főter 2-ik szám, a tanácsház mellett

kaphatók:**Angol pergament-papírok,**

befűző gyümölcsök üvegeinek légmentes bekötésére, az eddig használt lantornánál sokkal olcsóbbak, tisztábbak és czélszerűbbek:

1 könyv (24 iv) 1 ft 30 kr., 1 frt 40 kr. 1 iv 5 kr., 7 kr., 10 kr.

Olaj-festményű tájképek

aranyozott keretekkel, havonkénti 1 ft részletfizetés mellett.

Ablak görfüggönyök

(Roulette)

a legnagyobb csinnal kiállítva, darabja 1 frt 30, 1 frt 50, 1 frt 80, 1 frt 90. a felfüggesztéshez szükséges szerkezet 55 kr.

Kárpit-papírok

a legújabb minták szerint, szobák és olaszfalak bevonására. Ára egy 12 bécsi rőföt tartalmazó tekercsnek 25 kr, 30 kr, 35 kr, 40 kr, 60 kr. Egy 20 □ öl fal-területtel bíró szobához 18 tekercs szükséges, ennek ára 25 krral 4 frt 50 kr, az-az tetemesen kevesebbe kerül mint ugyan oly szobának bármily egyszerű kifestése.

Levélpapírok monogrammal:

100 finom levélpapir monogrammal 1 frt.

100 finomabb 1 ft 20 kr. 100 legfinomabb 1 ft 50 kr.

100 finom vastag levélboríték 1 f. 100 legfinomabb 1 f. 20.

100 finom vonalzott levélpapir monogrammal és 100

boríték, csinos tokban csak 1 frt 20 kr.

100 névjegy legfinomabb, fénytelen vagy fényezett papiroson 1 ft 20 kr.

Irodai és

Fénykép-Albumok, tollkések, pénz-,
váltó-, szivar- és dohány-tárcák.
minden kellék, a legjobb minőségben a legjutányosb árakért

Vonalzott és bekötött kereskedelmi s üzleti könyvek bizományi-, kész papir-zacskóknak pedig egyedül raktára.

Szivar-papírok, nagyban eladása gyári árért.

Árjegyzékek kívánatra ingyért és bérmentve küldetnek.